

Aplikace matematiky

Ladislav Frýba
Šedesátiny prof. Kolouška

Aplikace matematiky, Vol. 14 (1969), No. 3, 256--258

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/103232>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1969

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

ŠEDESÁTINY PROF. KOLOUŠKA

LADISLAV FRÝBA

Dne 16. března 1969 oslavil šedesáté narozeniny profesor stavební fakulty ČVUT v Praze Ing. Dr. VLADIMÍR KOLOUŠEK, Dr.Sc., člen korespondent ČSAV a laureát Státní ceny.

Narodil se dne 16. 3. 1909 v Brně, studoval reálné gymnasium v Praze v Truhlářské ulici a fakultu inženýrského stavitelství ČVUT v Praze, kde také v r. 1934 složil druhou státní zkoušku. Před tím absolvoval též 2 semestry na přírodovědecké fakultě Karlovy university v oboru fyziky. V letech 1934–1937 byl jubilant zaměstnán v mostárně Vítkovických železáren a poté vstoupil do služeb ČSD, kde pracoval nejdříve u stavebních správ v Trenčianské Teplé a na Zbraslavi. Od r. 1939 pak přešel k ředitelství státních drah v Praze a r. 1945 k ministerstvu dopravy. Od r. 1949 až do r. 1953 byl zaměstnán ve státním ústavu pro železniční projektování v odboru pro mosty. Během své dlouholeté praxe pracoval na četných projektech ocelových i betonových mostů, velkých nádražních hal a jiných velkých inženýrských staveb.

Již od dob svých studií se prof. Koloušek zajímal o vědecké studium stavební mechaniky a jako první se pak u nás zabýval kmitáním stavebních konstrukcí. Proto r. 1945 podává disertační práci a v r. 1946 je prohlášen doktorem věd technických. V r. 1947

podal habilitační práci a v r. 1949 se stal soukromým docentem na Českém vysokém učení technickém v Praze pro obor „dynamika stavebních konstrukcí“. V r. 1953 se jubiliant stává profesorem stavební mechaniky a dynamiky na Vysoké škole železniční v Praze. Od r. 1963 pak přechází jako profesor statiky a dynamiky na katedru stavební mechaniky na stavební fakultě ČVUT, kde působí dodnes. V r. 1960 byl zvolen členem korespondentem ČSAV.

Ke studiu stavební dynamiky přivedlo profesora Kolouška kmitání anténních stožárů. Brzy poté se pak zabýval kmitáním patrových ráků a různými otázkami teorie kmitání (vztahem mezi kmitáním a vzpěrností, větou o virtuálních pracích, větou o vzájemnosti virtuálních prací apod.). Deformační metodu použil při výpočtu kmitání spojitých nosníků a prostorových soustav. Podrobně se též zabýval dynamicky namáhanými základy (prostorovými ráky). Požadavky praxe ho přivedly ke statickému řešení spojitých oblouků a k výzkumu starých železničních mostů. Zvláštní kapitolu obsáhle práce prof. Kolouška tvoří studium kmitání mostů, zvláště železničních, a s tím spojené teoretické otázky (jako pohyb břemene a harmonicky proměnné síly po spojitém nosníku, po spojitém oblouku ztuženém rákem apod.). Pracoval též spolu s Ing. Dr. Babuškou na studiu tlumeného kmitání a opravil při tom jisté nedostatky Sorokinovy teorie útlumu.

Celoživotní vědecké dílo prof. Kolouška je velmi bohaté a obsahuje několik desítek původních vědeckých prací uveřejněných doma i v cizině v odborných časopisech. Své rozsáhlé znalosti uložil zejména do tří dílů knihy „*Dynamika stavebních konstrukcí*“ a do obšírné knihy „*Stavebné konstrukcie namáhané dynamickými účinkami*“ (V. Koloušek a kolektiv). Vyvinul též novou metodu pro výpočet vlastních frekvencí složitých konstrukcí, která se v praxi používá zejména pro řešení ráků. Na počest jejího objevitele je tato metoda často nazývána Kolouškovou deformační metoda.

Za své původní vědecké práce získal jubiliant Šolínovu cenu České matice technické v r. 1946, čestné uznání hlavního města Prahy v r. 1948 a několikrát byl odměněn z fondu pro podporování výzkumů a pokroku v oboru železničním. Za prvé dva díly knihy „*Dynamika stavebních konstrukcí*“, jakož i za celou svou práci v oboru stavební dynamiky byl jubiliant v r. 1957 poctěn Státní cenou.

Další kapitolou práce prof. Kolouška jsou expertízy o dynamicky namáhaných konstrukcích, např. dynamické posouzení mostu přes Nil, základů turbosoustrojí v Hornay ve Francii atd. Jeho vědecké dílo není tedy odtrženo od praxe, ale přispělo k technickému rozvoji společnosti.

Prof. Koloušek měl též četné přednášky na různých konferencích, sjezdech apod. Zúčastnil se zasedání Mezinárodní unie železniční v Bruselu v r. 1946, sjezdu polských inženýrů a techniků v Gdaňsku a ve Varšavě r. 1949 a kongresu Mezinárodního sdružení pro mosty a inženýrské stavby (AIPC) v Liège r. 1948, v Lisabonu r. 1956, ve Stockholmu r. 1960 a v New Yorku r. 1968. Dále přednášel na zasedání RILEM v Budapešti r. 1963 a na četných domácích konferencích, účastnil se ocelářské konference v Rakousku r. 1961, atd.

V r. 1958 byl na studijní cestě v Sovětském svazu a přednášel přitom na vysokých školách v Moskvě a v Leningradě. V r. 1959 přednášel v Drážďanech a v r. 1967 dva měsíce v Indian Institute of Technology v Bombaji i jinde. V r. 1968 pak konal přednáškovou turné v USA a v Kanadě.

Prof. Koloušek se aktivně účastní vědeckého života doma i v zahraničí. Je členem vědeckého kolegia mechaniky a energetiky ČSAV, externím pracovníkem v Ústavu teoretické a aplikované mechaniky ČSAV, ve Stavebním ústavu ČVUT, dříve i ve Výzkumném ústavě dopravním. Od r. 1946 je členem mezinárodního sdružení pro mosty a inženýrské stavby (AIPC) v Curychu. Pracuje na výzkumných úkolech v oboru statiky a dynamiky inženýrských konstrukcí, byl oponentem celé řady výzkumných zpráv, disertačních prací, autorem několika zlepšovacích návrhů a patentů atd.

Jeho stěžejní vědecké dílo – kniha „Dynamika stavebních konstrukcí“ byla již přeložena do všech světových jazyků, neboť již vyšla rusky, německy, francouzsky, čínsky a nyní vychází i anglicky. Takovéto rozšíření české technické literatury do celého světa je zcela výjimečné. Práce prof. Kolouška jsou citovány téměř v každé odborné publikaci za stavební dynamiky, neboť je u nás i v cizině pokládán za klasického autora v tomto oboru.

Prof. Koloušek vychoval celou řadu studentů a aspirantů. Jeho žáci rozvinuli stavební dynamiku do té míry, že se hovoří dokonce i o československé škole stavební dynamiky, v jejímž čele bezesporu stojí prof. Koloušek. Říkává se, že úroveň každého vědeckého pracovníka se pozná na jeho žácích. V tomto směru má prof. Koloušek zcela výjimečné postavení. Vždyť mezi jeho přímými nebo nepřímými žáky, aspiranty a spolupracovníky jsou: jeden profesor (rektor), dva doktoři věd, celá řada kandidátů věd a docentů, dva nositelé Řádu práce, jeden laureát Státní ceny atd.

Bohatá a plodná je práce prof. Kolouška pro rozvoj československého stavitelství – zvláště v jeho teoretických disciplínách. Jako prvý se u nás zabýval dynamikou stavebního konstrukcí – oborem, který byl do nedávna oborem u nás naprosto neznámým. Celá naše vědecká a technická veřejnost mu proto přeje do dalších let pevné zdraví a mnoho dalších úspěchů v tvůrčí práci vědecké i pedagogické.